

• ΠΑΡΙΣ ΜΗΛΙΤΣΗΣ

Η ανάγνωση ενός βιβλίου αποτελεί άσκηση του πνεύματος και της ψυχής

«Αραπιάν Τσαορί - Αθήνα» είναι ο τίτλος του βιβλίου που παρουσιάζει στον Βόλο ο Πάρις Μηλιτσης, στις 7 το απόγευμα, σε ανοικτή εκδήλωση στον Πολυχώρο Public. Το βιβλίο, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ψυχογιός», είναι ένα μυθιστόρημα που στηρίζεται στην πραγματικότητα, σε ιστορικά γεγονότα, αλλά και σε μυθοπλασία, σε ιστορίες ανθρώπων που εγείρουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη από την αρχή έως το τέλος. Ο Πάρις Μηλιτσης με άμεση σχέση με τον Βόλο, όπου μεγάλωσε και πέρασε τα παιδικά και νεανικά του χρόνια, έρχεται με χαρά να συναντήσει φίλους και γνωστούς και κυρίως τους αναγνώστες του βιβλίου, με τους οποίους θα συνομιλήσει. Ο Πάρις Μηλιτσης για το βιβλίο και τους ήρωές του, καθώς και για τη δική του σχέση με τον γραπτό λόγο μίλησε αφήνοντας τις ρέξεις να εξηγήσουν όσα εμπεριέχει η σκέψη του...

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΛΟΪΖΟΣ ΑΣΒΕΣΤΑΣ

Ο τίτλος του βιβλίου παραπέμπει σε στάσεις - αποστάσεις, σε διαδρομές ή δρομολόγια ζωής... Τι ακριβώς σημαίνει και τι σηματοδοτεί;

Το «Αραπιάν Τσαορί - Αθήνα» χωρίζεται σε δύο μέρη, το ιστορικό και το κοινωνικό. Το ιστορικό εκφράζεται μέσω του ημερολογίου της κεντρικής ηρωίδας, η οποία γεννήθηκε και έζησε στη Σμύρνη στις αρχές του 1900 και εξαιτίας των ιστορικών εξελίξεων αναγκάστηκε να έρθει για να ζήσει στην Ελλάδα. Το κοινωνικό περιλαμβάνει ιστορίες ανθρώπων που ζουν στη σύγχρονη εποχή. Ο αναγνώστης ακολουθεί τη διαδρομή της κεντρικής ηρωίδας και κάνει μαζί της ένα ταξίδι στον χρόνο και τον χώρο. Πρόκειται για ένα ταξίδι εικότων, συναισθημάτων και σκέψεων. Πρωταρχικός μου στόχος ήταν να κάνω αυτούς που θα πάρουν στα χέρια τους το βιβλίο να ξεχαστούν ότι διαβάζουν και να αισθανθούν ότι ταξιδεύουν. Το ιστορικό και το κοινωνικό μέρος, ενώ στην αρχή δείχνουν ασύνδετα, στη συνέχεια δένονται μεταξύ τους μέσω τριών μυστικών τριών γυναικών. Η αποκάλυψη των μυστικών λυτρώνει τις γυναίκες που τα είχαν κρυμμένα μέσα τους και επηρεάζει τις ζωές άλλων ανθρώπων, δημιουργώντας συμβιβασμούς και έχθρες μεταξύ τους.

Η σχέση με τη Σμύρνη γίνεται εμφανής σχεδόν από την αρχή του βιβλίου και μετά τη γνωριμία ηρώων και ηρωίδων. Τι σας οδήγησε στις αλησμόνητες πατρίδες;

Είχα γράψει ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου, όταν αποφάσισα να προσθέσω και κάποια ιστορικά στοιχεία. Μέχρι τότε, η επαφή μου με αυτή την αιματοβαμμένη περίοδο της ελληνικής ιστορίας περιοριζόταν σε λίγες ξεχασμένες παραγράφους σχολικών εγχειριδίων ή σε κάποιες σελίδες ιστορικών βιβλίων. Η επιλογή της, όμως, μου βγήκε σχεδόν άβιαστα, γιατί θεωρώ πως η καταστροφή της Σμύρνης αποτελεί μια, σχετικά, νωπή πληγή για τον ελληνισμό. Αν μάλιστα σκεφτούμε πως έχουν περάσει μόνο τρεις γενιές από τότε που συνέβησαν τα γεγονότα, τότε είναι επίμονο ο αποπόνος της να μην έχει ξεθωιάσει και να παραμένει ακόμη ζωντανός στο συλλογικό ασυνείδητο των Ελλήνων. Μπορεί η καταγωγή μου να μην είναι από την περιοχή της Ιωνίας, αλλά ως Έλληνας πάντα αισθανόμουν ότι η Σμύρνη και η ιστορία της υπήρχαν μέσα μου και ζητούσαν επίμονα κάποια στιγμή να αποτυπωθούν πάνω στο χαρτί και να πάρουν μια πιο συγκεκριμένη μορφή.

Γεννημένος στην Καρδίτσα, μεγαλωμένος στον Βόλο... Τι σημαίνει για εσάς η πόλη που έρχεστε; Η Καρδίτσα, η πόλη που γεννήθηκε, οι καταβολές μου. Λίγες οι εικόνες που έχω για αυτή την πόλη - η οικογένειά μου έφυγε όταν ήμουν μόλις δύο χρονών. Πολύ περισσότερες οι εικόνες για το χωριό του πατέρα μου, τον Μεσενικόλα, κυρίως καλοκαιρινές. Ανάμεικτα συναισθήματα, όσο ήμουν ακόμη παιδί. Μετά που μεγάλωσα συνειδητοποίησα πόσο ζωντανά ήταν όλα αυτά μέσα μου και πόσο σημαντικά υπήρξαν για την πορεία της ζωής μου. Κάθε φορά που το επισκέπτομαι - δυστυχώς σπάνια - το συναίσθημα είναι μοναδικό. Η επιστροφή στις ρίζες. Το καθετί αποκτά μιλιλά και έχει κάτι να πει. Σαν να υπάρχει στον αέρα μια περιέργη, μυστική συνομιλία με όλα τα έμψυχα και τα άψυχα στοιχεία του τόπου.

Ο Βόλος! Λένε ότι ο άνθρωπος βιώνει το αίσθημα της ασφάλειας μόνο όταν επιστρέφει στον πατρικό του τόπο και ειδικότερα στο σπίτι που μεγάλωσε. Είναι η πόλη που με βοηθάει να ανασυνταχθώ, να ανανεωθώ και να ξαναβρώ την ισορροπία μου. Αποτελεί τη δική μου πηγή ενέργειας. Με έναν δικό της, μοναδικό, τρόπο βρίσκεται μέσα στα γραπτά μου. Μπορεί στο συγκεκριμένο βιβλίο να μην ονοματίζονται οι περιοχές, οι δρόμοι με τη γενικότερα το γεωγραφικό της ανάγλυφο, όλα αυτά, όμως, υπήρχαν μέσα μου και επηρέασαν τη γραφή μου. Για παράδειγμα, δεν είναι λίγες οι φορές που όταν έγραφα για κάποια στοιχεία της Σμύρνης, όπως την προκουμιά Κε ή τον μπτροπολιτικό ναό της Αγίας Φωτεινής, έφερα να ως εικόνες στο μυαλό μου την παραλία του Βόλου και τον Άγιο Νικόλαο. Ούτε θα ήταν υπερβολή, αν έλεγα πως η πόλη αυτή είναι για μένα η πυξίδα που συμβουλευόμαι κάθε φορά που αισθάνομαι ότι έχω χάσει τον προσανατολισμό μου.

Οι σπουδές σας ποικίλλουν και η επαγγελματική σας ενασχόληση προσφέρει ποικιλία δράσεων... Από την εκπαίδευση στα οικονομικά και στη συγγραφή σχετικών πονημάτων... Γράμματα και αριθμοί πώς συνδυάζονται στη συγγραφική σας δράση;

Άλλοι θεωρούν την ποικιλία δράσεων ως κατάρτα, άλλοι ως ευλογία. Ανήκω στη δεύτερη περίπτωση. Είναι πολύ σημαντική η εξειδίκευση σε ένα αντικείμενο, αλλά καθιστά την ανάπτυξη του ανθρώπου μονόπλευρη, διασπά τον κόσμο σε μικρότερα κομμάτια και εύκολα τραβά διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των επιστημών. Αντίθετα, η ενασχόληση με διάφορα αντικείμενα συνθέτει, ενώνει και οδηγεί σε μια περισσότερο ολιστική αντιμετώπιση του κόσμου και των γεγονότων. Εξασκώντας για χρόνια το επάγγελμα του οικονομολόγου και γράφοντας σχολικά βοηθήματα, χρειάστηκαν εξειδικευμένες γνώσεις και τεχνικές που τις γνώριζα γιατί σχετιζόταν με το αντικείμενο των σπουδών μου. Παρόλ'αυτα, όμως, έγραφα διηγήματα και μυθιστορήματα για να αποτυπώσω δικά μου συναισθήματα, σκέψεις και πιστεύω. Αυτό, όμως, ήταν κάτι που με ξεκούραζε ψυχικά και έβαζε το μυαλό μου να λειτουργεί διαφορετικά. Από το 2017 και μετά συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Η ενασχόλησή μου με

τη λογοτεχνία έγινε πιο συστηματική και πήρε μια πιο συγκεκριμένη μορφή, ενώ η εκπαιδευτική μου δραστηριότητα μπήκε σε δεύτερη μοίρα και ήταν αυτή που πήρε τον ρόλο της ξεκούρασης και της πνευματικής εγρήγορσης. Όπως και να έχει πάντως, η ποικιλία δράσεων λειτουργεί δημιουργικά πάνω μου και πιστεύω ότι ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι γιατί η μία δράση βοηθά την άλλη και δεν την αντιμάχεται.

Η πλοκή του βιβλίου σας αφορά στο σήμερα και στο χτες, σε πρόσωπα έμπλεα αισθημάτων και αναμνήσεων. Πιστεύετε ότι η ζωή γράφει τα δικά της σενάρια αναζητώντας κάποιο χέρι να δώσει ζωή με τη γραφή του; Εν ολίγοις τι σας ωθεί να γράψετε;

Στη ζωή τα πάντα έχουν συμβεί και σε κάθε στιγμή μπορούν να ξανασυμβούν. Μέσα της υπάρχουν όλων των ειδών τα σενάρια, από τα πιο απλά και συνηθισμένα έως τα πιο σύνθετα και τα πλέον ευφάνταστα. Με αυτή την έννοια, οι ιστορίες προϋπάρχουν και στέκουν σιωπηλές μέχρι να βρεθεί κάποιος που θα τις φέρει στην επιφάνεια και θα τις δώσει μια συγκεκριμένη μορφή. Στη συγγραφή με ωθούν δύο ανάγκες. Η πρώτη, να καταγράψω τον κόσμο γύρω μου, μήπως με αυτόν τον τρόπο καταφέρω και τον συμμαζέψω μέσα στο μυαλό και στην ψυχή μου, η δεύτερη, να μοιραστώ αυτά που έχω γράψει και με άλλους ανθρώπους. Και οι δύο ανάγκες πρέπει να ικανοποιηθούν - ειδικά η δεύτερη - διαφορετικά δεν θα μιλούσαμε για συγγραφή, αλλά απλά για ένα ψυχογράφημα.

Υπάρχει κατά τη γνώμη σας ανάλογο αναγνωστικό κοινό για τα βιβλία που γράφονται και εκδίδονται; Ποιοι τελικά διαβάζουν;

Η ανάγνωση ενός βιβλίου αποτελεί άσκηση του πνεύματος και της ψυχής. Διαβάζουν βιβλία όσοι θέλουν να αποκτήσουν γνώσεις, να μάθουν ιστορίες, να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους, να ταξιδέψουν με το μυαλό και την ψυχή τους, να ονειρευτούν, να γνωρίσουν τον κόσμο και τους εαυτούς τους. Οι παλιότερες γενιές έχουν μια ιδιαίτερη σχέση με το βιβλίο, θέλουν να το πιάσουν στα χέρια τους, να το μυρίσουν, να το ξεφυλλίσουν. Οι νεότερες γενιές βρίσκουν πολύ πιο εύκολη την ηλεκτρονική ανάγνωση και αρέσκονται σε μικρές, σύντομες και αυτοτελείς ιστορίες. Όπως και να έχει πάντως, μικροί, μεγάλοι, όλοι διαβάζουν! Πάντα θα δημιουργούνται προβληματισμοί και συναισθήματα που θα αναζητούν διεξόδους, γι' αυτό και πάντα θα υπάρχουν άνθρωποι που θα γράφουν όπως και άνθρωποι που θα διαβάζουν. Και αυτό θα συμβαίνει, ασχέτως αν ο γραπτός λόγος θα έχει έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή ή αν θα είναι μακροσκελής ή σύντομος.

Στο βιβλίο σας αναφέρετε ιστορίες που ακουμπούν την Ιστορία και αγγίζουν την πραγματικότητα. Τι σας ενέπνευσε για το γράψετε;

Πηγή έμπνευσης υπήρξε ένα διήγημα με το οποίο είχα ασχοληθεί πριν από χρόνια και το άφηνα να υπάρχει

τελειωμένο κάπου στον σκληρό δίσκο του υπολογιστή μου. Όταν το ξαναδιάβασα, πριν περίπου δύο χρόνια, θεώρησα ότι έπρεπε να το εμπλουτίσω με διάφορες ιστορίες ιστορικού και κοινωνικού περιεχομένου. Η ειρωνεία είναι, ότι όταν το μυθιστόρημα τελείωσε, ακριβώς λίγο πριν πάρω την απόφαση για να το δώσω στον εκδότη, αποφάσισα να αφαιρέσω το αρχικό διήγημα. Το έκανα για να ελαφρύνω την πλοκή και για να κάνω το βιβλίο πιο εύληπτο στον αναγνώστη. Άλλη πηγή έμπνευσης υπήρξαν οι ιστορίες που άκουσα και διάβασα για τη Μικρά Ασία και ειδικότερα για τη Σμύρνη, όταν άρχισα να εργάζομαι ως εκπαιδευτικός στην περιοχή της Καβάλας. Με τον καιρό φαίνεται πως αυτές οι ιστορίες ζυμώθηκαν μέσα μου και απαιτούσαν όλο και πιο έντονα να πάρουν μια συγκεκριμένη μορφή και να βγουν προς τα έξω.

Ως εκπαιδευτικός πιστεύετε ότι η φιλαναγνωσία μαθαίνεται; Πώς διαμορφώνεται τελικά ο αναγνώστης;

Οι σπουδές μου στην εκπαίδευση και στην ψυχολογία με δίδαξαν ότι το κάθε τι μπορεί να διδαχτεί, αρκεί η φύση από τη μια μεριά και το περιβάλλον από την άλλη να παράσχουν τα στοιχειώδη εφόδια. Οι γονείς που διαβάζουν βιβλία, που επισκέπτονται βιβλιοπωλεία (βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, λέσχες ανάγνωσης, φεστιβάλ βιβλίου) αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση για το παιδί τους και στην ουσία το μαθαίνουν να αγαπά την ανάγνωση και να τη θεωρεί απαραίτητο στοιχείο της προσωπικότητάς του.

Ως γιος εκπαιδευτικού - ενεργού και δραστήριου στον Βόλο - θεωρείτε ότι έπαιξε ρόλο η συγγραφική δράση του πατέρα σας;

Η συμβολή του πατέρα μου στη ανάγνωση βιβλίων υπήρξε καταλυτική. Ως παιδί έχω πολλές εικόνες από εκείνον να διαβάζει βιβλία, ελάχιστα, όμως, για τη συγγραφική του δράση - ξεκίνησε το λαογραφικό του έργο την περίοδο που ήμουν φοιτητής και βρισκόμουν μακριά από το σπίτι. Θυμάμαι πως με παρότρυνε συνεχώς να διαβάζω τουλάχιστον ένα βιβλίο τον μήνα. Ίσως, όμως, να ήταν υπερβολικός ή ακόμη και να υπερεκτιμούσε τις δυνατότητές μου, αφού το πρώτο βιβλίο που μου έδωσε να διαβάσω ήταν η «Αναφορά στον Γκρέκο» κι αυτό συνέβη ενώ βρισκόμουν ακόμη στην Ε' Δημοτικού!

Οι ιστορίες σας συναντούν, έρχονται σε εσάς με έμπνευση και φαντασία ή εσείς τις αναζητάτε με σχετική έρευνα;

Το ιστορικό κομμάτι προήλθε μετά από έρευνα σε βιβλία, άρθρα και στο διαδίκτυο. Οι κοινωνικές ιστορίες αποτελούν, καθαρά, αποκηρύματα φαντασίας. Πηγές έμπνευσης γι' αυτές υπήρξαν άλλα μυθιστορήματα, περιοδικά, ιστορίες άλλων ανθρώπων, άνθρωποι που συνάντησα τυχαία στον δρόμο μου... η ίδια η ζωή!

Το βιβλίο σας, κάθε βιβλίο, μπορεί να έχει πολλές εκδοχές σε πλοκή και δράση... Αν μπορούσατε θα το ξαναγράφατε;

Το συγκεκριμένο βιβλίο, άλλαξε πολλές μορφές. Συνεχώς πρόσθετα, αφαιρούσα και αντιμετέθετα στοιχεία. Επίτηδες άφησα σε κάποιες ιστορίες αναπάντητα ερωτήματα στο τέλος, στην περίπτωση που επιδιώξω να υπάρξει κάποια συνέχεια στα επόμενα χρόνια. Πάντως, το ίδιο το βιβλίο δε θα ήθελα να το ξαναγράψω, ακόμη κι αν μου δινόταν η ευκαιρία. Αν, όμως, έπρεπε να το κάνω, επειδή γνωρίζω την τάση μου για αλλαγή, ένα είναι σίγουρο, θα άλλαζα όχι μόνο τα δομικά του στοιχεία (ύφος, σειρά ιστοριών, διαλόγους, ήρωες, περιγραφές κ.λπ.), αλλά και τις ίδιες τις ιστορίες. Με άλλα λόγια, θα επρόκειτο για ένα τελείως διαφορετικό μυθιστόρημα.